

David Vann

Novel·lista

“La primera experiència sexual és gairebé sempre traumàtica”

‘Sukkwan Island’, la primera novel·la de David Vann que es va traduir al català, va guanyar el premi Llibreter 2011. Va ser una entrada triomfal amb una història d’impacte. Cinc llibres després arriba ‘L’aquari’, un canvi important en la trajectòria de l’escriptor d’Alaska

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Fins ara, els lectors de David Vann estaven acostumats a patir de valent. L’autor nascut a Alaska el 1966 ha volgut fer un gir important en la seva narrativa amb *L’aquari*, que en català publica Periscopi, amb un molt bon pròleg de Jordi Puntí. “És el primer llibre que ambienta en una ciutat –diu–. El tema és l’amor i el perdó. És una història de Nadal, tot i que d’això no en vaig ser conscient fins un any després d’acabar la novel·la. Els lectors, per tant, es trobaran una visió positiva de la vida. Fins i tot la religió és vista amb bons ulls”.

David Vann, que actualment passa vuit mesos a l’any fent voltes pel món, promocionant algun dels seus llibres –“Sóc una mena de Bob Dylan dels festivals literaris”, assegura somrient–, va irrompre al panorama literari amb una història d’alt voltatge. La novel·la curta *Sukkwan Island* (Empúries, 2011) començava amb un pare i un fill que s’instal·laven en una illa d’Alaska. La natura salvatge s’anava infiltrant a poc a poc en les seves vides. A mitja novel·la hi havia un gir narratiu impressionant, i la lectura posterior es feia amb el cor encongint gràcies a la perversa meticulositat de l’autor. “Ernest Hemingway m’ha influït molt, però no per una qüestió estilística –els nostres camins són di-

vergent–, sinó perquè llegint el relat *Big two-hearted river* [1925] em vaig adonar que una de les millors maneres de parlar dels teus personatges és fent-ho del paisatge que els envolta”. A *Sukkwan Island* –i a les altres narracions incloses a *Legend of a suicide* (2008)– Vann posava en pràctica aquest mètode, que ha crescut i s’ha ramificat en lliuraments posteriors com *Desolacions* (2011), *Terra* (2012), *Goat mountain* (2013), *Cocodrilo* (2014) i *L’aquari*. “Fins a *Goat mountain* vaig escriure sobre la meua família, i tot eren tragèdies –explica–. Quan vaig esgotar el tema vaig pensar que no faria res més, però llavors vaig tenir la idea de reescriure la història de Medea i m’hi vaig posar”. D’aquí va néixer *Bright air black*, que apareixerà en anglès el març del 2017. Aparentment, el repte que s’ha marcat aquest últim llibre és més arriscat que el de *L’aquari*: l’acció passa al segle XIII abans de Crist, i els protagonistes, a més de Medea, són Jasó i els argonautes. Però Vann admet que hi trepitja un terreny que li és còmode, el de la tragèdia.

Tenint en compte que l’autor d’Alaska guarda uns quants cops d’efecte al l’interior de *L’aquari*, se’n poden explicar pocs detalls argumentals. La història comença entre peixos. Una nena de 12 anys, la Caitlin, observa algunes de les me-

LAQUARI
DAVID VANN
PERISCOPI/
LITERATURA
RANDOM HOUSE
TRAD. YANNICK
GARCIA
280 PÀG. / 18,90 €

ravelles subaquàtiques de l’aquari municipal de Seattle. Llavors apareix un home al seu costat i li parla. “Aquesta va ser la imatge inicial que em va venir al cap –recorda Vann–. Mai abans havia estat en un aquari. Tampoc sabia com continuar la narració. Pensava en els diàlegs de la nena i l’home vell”. Vann assegura que desconeixia el vincle que uneix els dos personatges. “M’encanta escriure sense cap planificació –continua–. Així vaig descobrir el que realment vull explicar. L’inconscient transforma les meves històries”.

Un món hostil

La Caitlin és filla de la Sheri. Viuen als afores de Seattle, al costat de Boeing Field, “un aeroport que ningú feia servir per anar enllac”. La Sheri no parla mai del seu passat –i encara menys de la seva família–; treballa transportant contenidors al port, i ha de fer hores extres per poder arribar a final de mes. “La Sheri forma part d’aquell gran percentatge de població nord-americana que ha de lluitar dia a dia per sobreviure –diu Vann–. No tenen cap mena de xarxa de protecció. No poden comptar amb la família perquè els han perdut la pista, ni reben cap mena de prestació social. Si algun dia deixen de treballar tenen problemes seriosos, perquè sempre han viscut al dia. La Sheri s’ha hagut d’espavilar

a

llegim

46-47

● Entrevista a Damia Bardera, l’autor de contes més prolífic de l’última dècada ● ‘Sota el volcà’, de Malcolm Lowry

48-49

● ‘Morir a la primavera’: Ralf Rothmann deixa de ser inèdit en català
● Antoni Vives publica una molt bona novel·la

XAVIER BERTRAL

Aniol Rafel

Editor

“Tinc una feina magnífica, estressant i absorbent”

El fundador d'Edicions del Periscopi acaba de ser reconegut com a millor entrepreneur del sector editorial menor de 40 anys

◆◆◆◆◆ J.N.

Aniol Rafel no va tenir el seu primer contacte professional amb els llibres fins al 2005. Llicenciat en enginyeria agrícola, tenia 28 anys quan va entrar a treballar a la llibreria Altaïr. Des de llavors, abans de tirar endavant el seu projecte, va formar part de l'equip de Libros del Asteroide, El Andén i JP Libros, a més de fer de lector i corrector, i fins i tot traduir dues novel·les, una de les quals era de *chick lit*. El 19 de desembre rebria el 22è Memorial Fernando Lara durant la Nit de l'Edició que convoca anualment la Cambra del Llibre de Catalunya. Serà un nou reconeixement a Edicions del Periscopi, de la qual van arribar els primers llibres fa tot just quatre anys.

Tot i ser una editorial molt jove, Periscopi ha guanyat el Llibreter dues vegades: el 2014 amb *Ànima*, de Wajdi Mouawad, i el 2015 amb *Gegants de gel*, de Joan Benesiu. Els premis m'han ajudat molt no només pel que fa a les vendes sinó per ser molt més conegut dins del sector editorial.

***Ànima* és el teu bestseller.** Va ser un llibre que va arribar als lectors, que generava molta necessitat de compartir les emocions que els havia provocat. A poc a poc va acabar creant un fenomen. N'hem venut uns 9.000.

Has publicat David Foster Wallace en català per primera vegada. També Gonçalo M. Tavares. I en tots dos casos has repetit. Fem política d'autor fins a un límit. Si un llibre no ens encaixa no el fem. Hem publicat Foster Wallace perquè era una mancança important en

català, i continuarem fent-ho. A Periscopi tenim una limitació: fem pocs títols a l'any. Ara per ara, sis o set. Podríem arribar a deu.

L'estructura és mínima. A banda de tu, ¿qui més forma part de l'equip?

A l'oficina m'ajuda una noia un parell de matins. Hi ha, també, els correctors, il·lustradors i el dissenyador. Una de les sorpreses que m'he endut amb Periscopi és la sensació de solitud que tinc sovint. M'acompanyen molts col·laboradors, però la decisió final és a les meves mans. Això em genera molts dubtes.

¿T'ha costat més trobar autors que escriguin en català que puguis publicar que no estrangers?

Sí, però és per una qüestió de filtres. L'any passat vam rebre 400 manuscrits, i aquest 2016 la xifra serà més alta. Molts dels manuscrits els envia directament l'autor i, qualitat a banda, no encaixen amb l'editorial. Així i tot, la tasca de descobrir noves veus m'apassiona, com ha passat amb Marta Orriols, Mar Bosch, Joan Benesiu i Maiol de Gràcia.

¿Periscopi publica llibres que duren més que els d'altres editorials?

Els llibres no caduquen, però costa mantenir-los. Volem que el fons sigui una part important de la venda, i amb alguns títols ho estem aconseguint.

¿D'aquí cinc anys vols continuar sent editor?

Sí. M'ho passo molt bé: tinc una feina magnífica, estressant i absorbent. Potser no és la millor feina del món, però és la millor feina del món per a mi. ◆◆

RUTH MARIGOT

tota sola durant vint anys, i ha hagut de pujar la seva filla com ha pogut. Intenta tirar endavant en un món hostil, ple d'homes. Així era Seattle a principis de la dècada dels 90”.

Quan comença la novel·la, la Sheri inicia una relació amb l'Steve, que no fa “cara d'informàtic” i toca l'harmonica. La primera cançó que dedica a la Caitlin omple la nena d'una “alegria pueril inconscient” que pot “explotar com el Sol”. L'Steve és un dels secundaris importants del llibre, i l'home gran de l'aquari també. A poc a poc també pren importància la Shalini, la millor amiga de la Caitlin. “Aquesta novel·la també parla de la primera descoberta del desig, una descoberta pura, sense foscor –assegura-. En el meu cas, la descoberta de la sexualitat em va perjudicar molt. Després de la primera relació sexual el món canvia. El meu animal totèmic és l'halibut, perquè va començar tenint un ull a cada banda del cos, però ara els té tots dos a la banda superior i fa una ganyota terrible. És un peix que viu sol al fons de l'oceà. Per a mi és una metàfora perfecta del que ens passa durant l'adolescència: la primera experiència sexual és gairebé sempre traumàtica”. *A l'aquari*, David Vann és menys dur que en anteriors ocasions, tot i que el dolor de la Sheri es fa explícit a la segona meitat del llibre i té conseqüències per a

“M'ENCANTA ESCRIURE SENSE CAP PLANIFICACIÓ. L'INCONSCIENT TRANSFORMA LES MEVES HISTÒRIES”, DIU VANN

la seva filla. “Mentre escrivia pensava que estava fent un llibre sobre una mare que necessitava perdonar el seu pare, però a poc a poc em vaig adonar que un dels temes importants era si el perdó d'una filla a la seva mare era possible o no”.

En aquesta novel·la Vann ha fet servir un estil més compacte que en altres ocasions. Fins i tot quan descriu els nombrosos peixos de l'aquari públic és concís. En aquest cas només es permet ser més detallista en els passatges més angiosants i escatològics de la història: al cap i a la fi, per arribar a “l'amor i el perdó”, els personatges hauran de passar una sèrie de proves. “*L'aquari* és una novel·la sobre el retrobament d'una família en un entorn urbà que descriu com si formés part del fons del mar –diu l'autor-. Els edificis són comparats amb bancs de corall. I la ciutat de Seattle, desplegada, recorda una estrella de mar. La literatura té a veure amb la transformació del punt de vista dels personatges. Aquí ens trobem un cas extrem, perquè la Sheri vol que la seva filla sàpiga de primera mà què va sentir en un moment molt complicat de la seva vida. Tots els personatges de les tragèdies gregues han de passar per proves impossibles i al final acaben fent mal a les persones que estimen”. Encara bo que *L'aquari* només és un drama. ◆◆